

UNIVERSITATEA “AUREL VLAICU” ARAD
FACULTATEA DE TEOLOGIE ”ILARION V. FELEA”
ȘCOALA DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
DOMENIUL TEOLOGIE

**THE PNEUMATOLOGY
OF SAINT BASIL THE GREAT.
A THEOLOGICAL EVALUATION
IN A TRINITARIAN AND ECCLESIAL
CONTEXT**

SUMMARY

Îndrumător științific:
Pr. Prof. Univ. Dr. CRISTINEL IOJA

PhD Student:
HANGANU MARIUS DUMITRU

ARAD
2024

CUPRINS

INTRODUCERE

1. The motivation for choosing the theme
2. The purpose of the work
3. The limits of the research and the originality of the work
4. The state of research in this field
5. Research methodology
6. The structure and content
7. Bibliographic resources

CHAPTER 1

THE THEOLOGICAL CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE PNEUMATOLOGY OF SAINT BASIL THE GREAT

- 1.1. Saint Athanasius the Great
- 1.2. Saint Gregory of Nyssa
- 1.3. Saint Gregory of Nazianzus
- 1.4. Saint Cyril of Jerusalem
- 1.5. Saint Ambrose of Milan
- 1.6. Didym the Blind
- 1.7. Heresies and heresiarchs and the pneumatological dogma of the Church

1.8. The contribution of Saint Basil the Great to the Second Ecumenical Council in Constantinople

Conclusions

CHAPTER 2

THE BIBLICAL FOUNDATION OF THE PNEUMATOLOGY OF SAINT BASIL THE GREAT

2.1. Holy Scripture - the Word of God

2.2. The inspiration of Holy Scripture, in the thinking of Saint Basil the Great

2.3. The Unity of the Holy Scriptures at Saint Basil the Great

2.4. Saint Basil the Great, exegete of Holy Scripture

2.5. The fundamental premises for understanding Holy Scripture

2.6. Basilian Hermenimimia

2.7. The historical-literal interpretation method

2.8. The anagogic-spiritual interpretation method

2.9. The typological interpretation method

Conclusions

CHAPTER 3

THE PNEUMATOLOGY OF SAINT BASIL THE GREAT FROM A TRINITARIAN PERSPECTIVE

3.1. Ousia and Hypostasis in Greek philosophy

- 3.2. Ousia and Hypostasis in Trinitarian terminology
- 3.3. Ousia and Hypostases in the Holy Trinity, in the thinking of Saint Basil the Great
- 3.4. The Divinity of the Holy Spirit
- 3.5. Trinitarian communion
- 3.6. The communion of nature
- 3.7. The communion of name
- 3.8. The communion of works

Conclusions

CHAPTER 4

THE PNEUMATOLOGY OF SAINT BASIL THE GREAT FROM AN ECCLESIAL AND DOXOLOGICAL PERSPECTIVE

- 4.1. The Church and the Holy Trinity
- 4.2. The Church, the Work of the Father, through the Son, in the Holy Spirit
- 4.3. The Church, Body of Christ and life in the Holy Spirit
- 4.4. The Church, Trinitarian Community and communion in the Holy Spirit
- 4.5. The doxological expressiveness of Saint Basil the Great
- 4.6. The Holy Spirit glorified together with the Father and the Son

4.7. The dogmatic value of the doxological expression of Saint Basil the Great

4.8. The Holy Spirit in the Church's liturgical experience

4.9. The Holy Spirit in the Mystery of Baptism and Chrismation

4.10. The Holy Spirit in the Mystery of the Eucharist

Conclusions

CHAPTER 5

THE RELEVANCE OF THE PNEUMATOLOGY OF SAINT BASIL THE GREAT FOR CURRENT DOGMATICS

5.1. Saint Basil the Great teaches us to think about Pneumatology in a Trinitarian context

5.2. Saint Basil the Great teaches us to think about Pneumatology in an Ecclesial and doxological context

FINAL CONCLUSIONS

BIBLIOGRAPHY

SUMMARY

The teaching about the Person and Work of the Holy Spirit is one of the most important teachings of the Holy Scriptures, Pneumatology being one of the basic chapters of Christian theology. Although both the books of the Bible and the literature of the first centuries constitute an invaluable treasure trove of information, the systematization and crystallization of the truths about the Holy Spirit involved a considerable and long-lasting effort, a process in which certain Fathers of the Church or theologians of different historical periods have made his mark through his contributions to the understanding and definition of this vast theological field.

By developing this research project and turning it into a doctoral thesis, we aim to achieve a scientific and theological approach aimed at providing a comprehensive, unified and well-founded image of the pneumological teaching developed by Saint Basil the Great.

Given the fact that the dogmatic definition of pneumatology within the relationship of interrelationship and complementarity between the Triune Persons is a fundamental requirement for a correct understanding of the divine economy and how it is realized objectively and subjectively through the Mystery of the Church, we propose an evaluation of pneumatological aspects in a Trinitarian and ecclesial context.

Such an approach will help us, on the one hand, to identify the existing interferences between these important chapters of Eastern theology, and on the other hand, to emphasize the various ways in which Saint Basil the Great affirmed the divine identity of the Holy Spirit, having as the starting point is the Trinitarian and ecclesial context. Last but not least, we propose to offer an evaluation and highlighting of the contribution made by Saint Basil the Great in the definition and systematization of pneumatological teachings, both in the context of the 4th century and in the general plan of theology dogmatic.

By achieving the proposed goal and concretizing it in a doctoral thesis, we will be able to effectively contribute to the

development of research directions undertaken so far, while also opening new perspectives for future generations of theologians.

At the same time, the importance of undertaking such scientific research consists not only in reaffirming certain dogmatic truths or in identifying their relevance for the Church and contemporary theology, but also in the fact that it can define a common point, in order to cultivate a constructive dialogue and necessary on an inter-Christian theological level.

Considering the briefly stated reasons above, we consider that the chosen topic is an important and topical one. The value and originality of the work does not primarily consist in the identification or definition of concepts with doctrinal value of absolute novelty, but in its unitary character, in the approach, presentation and development of the subject proposed for research. At the center of our research is the Person and Work of the Holy Spirit. The evaluation of the pneumatological aspects, however, will be done in a Trinitarian context, also following the implications and relevance of this interrelationship in the life and work of the Church.

We propose to develop a study with a synthesis character, a holistic approach to the theme, and the pursued purpose considers the relevance for contemporaneity. We believe that, only within this framework, the various pneumatological concepts with dogmatic character or with practical implications can be explained, understood or experienced.

In order to achieve the proposed objective by elaborating this scientific work, we proposed structuring the content into five major chapters. In order to have a logical and systematic character, each chapter is made up of several subdivisions, closely related to the topic addressed. In their construction and ordering, the principle of progressiveness and coherence was taken into account, in order to create a unitary, original and well-founded work.

The first chapter of the work - **The theological context of the development of the pneumatology of Saint Basil the Great** - aims to frame the entire developed subject in the historical and theological context of the 4th century.

Such an approach leads, on the one hand, to outline an overview of how the dogmatic definition of the deity, consubstantiality and equality of the Holy Spirit with the Father and the Son was achieved, and on the other hand, it will help us to understand much more clearly how the pneumatological theology developed by Saint Basil the Great fits and harmonizes within the theological thinking developed by the Fathers. Underlining how Saint Basil the Great made his own contribution both in combating the pneumatoma heresy and in defining the pneumatological dogma, however, remains the fundamental concern of our approach.

Considering the entire theological context developed by the Fathers of the 4th century, we could observe the particularly valuable contribution of Saint Basil the Great. The theology developed by him is in line with the patristic theology of the Fathers of the 4th century and is based on a strong biblical foundation. Being in a position to take a stand and offer well-argued answers to both the Arian and pneumatoma groups, the teaching about the Holy Spirit of Saint Basil the Great has a pronounced Trinitarian character. Regarding the development of the pneumatological dogma, most theologians are of the opinion that in the elaboration of the VIIIth article of the Constantinople Creed, the imprint of the thinking of Saint Basil the Great is more than obvious, it is a recapitulation and summary of pneumology elaborated by him.

In the second chapter of our work - **The biblical foundation of Basilian pneumatology** - we tried to provide an answer to a legitimate question: not *if*, but *how much* the Holy Scripture weighs in his life and work, in *what way* and *how* it was reported to the revealed Word of God. The attitude shown towards the revealed and inspired Word of the Scripture as well as the exegetical and hermeneutic methods used help us to understand if indeed the Holy Scripture constitutes the main foundation of his pneumatological thinking.

The more I delved into the analysis of the life and work left behind by Saint Basil the Great, the more clearly I could state an indisputable truth: for him, the Holy Scripture is the Word of God. Joining the same line drawn by other great Fathers of the Church,

Saint Basil the Great strongly believes in the plenary inspiration of Holy Scripture.

The major interest in a good understanding and interpretation of the text of Scripture implicitly determined the outline of a Basilian hermeneutic model, paradigmatic for the generations of theologians who followed him.

Through a careful decantation of the methods and principles of interpretation developed by the two great theological schools of his time - Alexandria and Antioch - Saint Basil the Great, through the exegetical and interpretive methods developed, establishes a center of balance between literalism and allegorism, achieving a truthful apology of the revealed character of Scripture, so contested by some today.

Thus, the Basilian herminimia traces three major directions in terms of methods of interpretation: Historical-literal Interpretation, Anagogic-spiritual Interpretation and Typological Interpretation. Each of these methods of interpretation must be used according to the context and the purpose intended by the Author.

Analyzing the life and work of Saint Basil the Great, from the perspective of the interest he gave to the Holy Word of God, we could observe how the Savior's imperative - "search the Scriptures, consider that in them you have eternal life. And they are the ones who testify about Me." (John 5, 39) - it was the passion, the preoccupation and the ultimate goal of his life. The same passion, the same concern, and the same purpose should characterize the contemporary believer, given that the imperative addressed by Christ is the same.

In the third chapter - Pneumatology of Saint Basil the Great in a Trinitarian perspective - we had as a premise the truth revealed by Holy Scripture and developed by the Fathers, according to which Orthodox theology speaks about the presence and work of the Holy Spirit only within a soteriology Trinitarian. The Holy Spirit carries out a particularly important work in the Church, but this work is carried out in the context of the Trinitarian economy of salvation.

Therefore, in the course of our approach to identify the aspects that define Basilian pneumatology, an analysis related to the Person and the work of the Holy Spirit in a Trinitarian context was required.

The notions of being (οὐσία) and hypostasis (ὑπόστασις) were two defining terms in clarifying the formulation of the Trinitarian dogma. Their use in contexts and with different connotations, were the center of debates between Arians and Orthodox, but also the occasion of polemics between Nicene theologians, especially between those from the East and those from the West.

All the observations made during our research, helped us to notice what is the red thread of Saint Basil the Great's thinking regarding the concept of *ousia* and *hypostasis*. This terminological delimitation and clarification leads to the dogmatic definition of the Godhead, a definition expressed by the formula *One in being (ousia) and threefold according to Persons (hypostasis)*.

Through the well-grounded arguments he brings, Saint Basil the Great manages to show how in God there can be three really subsisting Persons and yet one Being. Supporter of the dogmatic formula *one Being - three Hypostases*, Saint Basil the Great contributes decisively to the crystallization of the trinitarian dogmatic terminology, affirming that there are two distinct notions - the *being* and the *hypostasis* - but not separate, because they involve each other.

Without directly stating that the Holy Spirit is *homoousios* with the Father and the Son, Saint Basil the Great builds his entire pneumatological argument around two fundamental theses: the principle of perfect communion between the Persons of the Holy Trinity and the principle of equality of honor. The conclusion of these two theses will become axiomatic and is summarized in the dogmatic definition of the second Ecumenical Council in Constantinople: "*I believe... in the Holy Spirit... who together with the Father and the Son is worshiped and glorified*".

The pneumatology developed by Saint Basil the Great, like his entire theology, does not have an abstract or theoretical character, but constantly aims to guide the believer in the climb that leads to the knowledge of the Triune God as well as to the experience of Him in

the life and work of the Church. The theological approach of Saint Basil the Great is comprehensive, well-argued and articulated to the life of the Church and is based on a fundamental principle: the Church is founded in the Spirit, therefore, the entire structure of the Church is realized, obviously and indisputably, through the Spirit. I addressed this fundamental theme in the contents of **chapter IV - Pneumatology of Saint Basil the Great in an ecclesial and doxological perspective.**

According to Saint Basil the Great all the Triune Persons work together in complete unity. Within this Unity, the Father has the role of the original source of all things and all Trinitarian actions, including the establishment of the Church, its development and its eschatological future. Therefore, in the thinking of Saint Basil the Great, that *the Church is the work of the Father, through the Son, in the Holy Spirit.*

According to the model of the Triune God, man was not created for a solitary life, but was destined to live in fellowship, with God and with fellow humans, in a community setting. According to the statement of Saint Basil the Great, man's fundamental experience is that of communion, this experience having its basis in God, himself being a tripersonal communion.

So, from the very beginning God showed his intention to create not a solitary individual but a community in which people would live in communion and full harmony. Unity in diversity was the characteristic of this community. The love manifested through the Holy Spirit, from God to people, gathers the believers together in one holy community and achieves a perfect communion.

In the thinking of Saint Basil the Great, the Holy Spirit is the Spirit of communion, of union between people. The descent of the Holy Spirit on the day of Pentecost removed the barriers between people, gathering them in Christ and transforming them into the gathering of God's people.

The believer's becoming part of the divine community, the Church, is also an essential condition for remaining in communion with God. Thus, in the theology of Saint Basil the Great, *the Church is a Trinitarian community and communion in the Holy Spirit.* In this community framework, the Holy Spirit is the One who works

permanently to establish the Church, He achieves full communion between believers as part of the Church and between them and Christ as the Head of His Church. The Holy Spirit also works to organize and build the Church, sealing believers, offering gifts or entrusting certain jobs. All this work is again placed in an eschatological perspective, Saint Basil the Great thus highlighting the supreme purpose of the work of the Holy Spirit in the Church, namely, the perfection of the saints and the preparation of the faithful for the eternal inheritance promised by God.

Highlighting the balance that exists in the ecclesiology of Saint Basil the Great, balance brought by the complementarity and indissoluble Christological and Pneumatological presence and work, in and through the Church, leads to the definition of the Church as *the Body of Christ and life in the Holy Spirit*.

Always, in the thinking of Saint Basil the Great, the Church is not seen only as an organization, but as a living and dynamic Organism, characterized by harmony and peace, the unifying principle being Christ, the Head, and the binder, life and source of power, the Holy Spirit.

In the plan of church life, the Spirit is the unifying factor par excellence. In the theology of Saint Basil the Great, the Holy Spirit is a Spirit of communion. It is the Spirit who gathers believers together as members of the Body of Christ. He continues to work for the building of the Church, by equipping believers with various spiritual gifts. Placing each member in the Body as He decides and entrusting each one with the mission of serving others for the common good of all, the Holy Spirit constitutes the Church as a dynamic Organism, full of life and power. By achieving this holy communion between the members, the Holy Spirit works to constitute a single Body. At the same time, however, the Holy Spirit achieves the believers' communion with the triune God.

Remaining in the context of the existing interferences between the pneumatological and the ecclesiological chapter, it is more than obvious that a leaning towards the observation of the liturgical dimension of the Church provides us with precious information regarding the Person and the work of the Holy Spirit.

Saint Basil the Great emphasizes the essential role of the Holy Spirit both in terms of the true knowledge of God and in the act of worship brought by believers before the Triune God, in the Church. Considering the didactic but also apologetic nature of his writings, Saint Basil the Great sounds the alarm: Embracing an erroneous or incomplete conception of the work or Person of the Holy Spirit as part of the Triune God cannot lead you into worship authentic before God. According to Saint Basil the Great, the liturgy presents an image of worship from heaven, a mystical union with worship that occurs in the presence of God.

Speaking about the Mysteries of the Church, I understood that in the theological thinking of Saint Basil the Great, baptism is not a simple procedure or an act of physical washing, but a sacrament with a sacred character that is based on both the written teaching and the dogmas received from the tradition of the apostles. In the theological thinking of Saint Basil the Great, the connection between Baptism as a Sacrament of the Church and the Holy Spirit as a Person of the Triune God is more than obvious, Baptism being both an act of confession of faith and a source of saving and transforming faith of man.

Both aspects of these works consider the belief in the Triune God, but also the important and controversial aspect in the present context, of the recognition and confession of the divinity of the Holy Spirit and the granting of worship together with the Father and the Son.

If through the Mystery of Baptism the Spirit is the One who sends the power of life, of soul renewal, is reborn to a new life and gives the power to live a life bearing holy fruit, Baptism being also the Mystery through which Christ extends through the Spirit in people to -incorporates them in Himself and in the Church, through the Eucharist this new life is maintained, nourished and strengthened in a permanent way, through the work of the Holy Spirit of sharing the Trinitarian life in the community and communion of the Church.

According to the theological thinking expressed by St. Basil the Great, the Sacrament of the Eucharist was intended exclusively for those who had the rebirth, enlightenment and adoption, becoming through Baptism, an integral part of the Church of Christ. As a work

intended exclusively for the Church and performed within the ecclesial liturgical framework, the Eucharist is an act of faith and a continuation of the confession of authentic faith. For Saint Basil the Great, the Eucharist is considered to be par excellence a Sacrament of communion, and this communion is realized in the Church through the presence and work of the Holy Spirit.

The last chapter of our work - **The Relevance of the Pneumatology of Saint Basil the Great for current dogmatics** - constitutes both a retrospective look with a synthesis character, and an emphasis on those fundamental aspects derived from the theological thinking of Saint Basil the Great, relevant for current dogmatics.

We were able to observe, throughout our research, the major imperative that is fundamental to the Pneumatology of Saint Basil the Great: you cannot talk about the Holy Spirit as a divine Person, except in the context of intra-trinitarian relationships. Analyzed in the context of the undivided and perfect communion between the Persons of the Holy Trinity, the entire Pneumatology developed by Saint Basil the Great places the Holy Spirit in an eternal and perfect communion with the Father and the Son, united in one being and in one nature. The communion of nature, name and works helps us to understand and define both the personal character and identity of each Person and the unity that underlies the being of the Holy Trinity. Such an approach leads to a logical and natural conclusion - the Holy Spirit is deofinity with the Father and the Son, being a divine dignity the same as the other Trinity Persons. Thus, the faith of the Church, in a God One in Being and triune in Persons, is reaffirmed.

At the same time, I emphasized the fact that the Pneumatology developed by Saint Basil the Great, like his whole theology, transcends the ages and leaves its mark on the thinking and living of the Christian Church, due to the fact that it is not abstract or theoretical in nature but constantly pursues guiding the believer towards the knowledge of the Triune God, but also experiencing Him in the life and work of His Church.

From a methodological point of view, the general structure of this thesis involves an approach to the theology of Saint Basil the Great from a dogmatic perspective, being seconded by the historical one. Without carrying out a contextual analysis, it is not possible to emphasize the relevance for contemporaneity.

Approaching such a research project requires the use of a complex methodology. It is necessary to analyze various elements related to church history, the history of dogmas, the spirituality and liturgical life of the Church. Also, the achievement of a synthesis approach requires an interdisciplinary analysis.

Depending on the development stage of the subject and the purpose pursued in each chapter of this work, I used several methods of scientific research: historical, analytical, comparative or synthetic.

The bibliographic sources that form the basis of the elaboration of this work are diverse. We considered consulting some current, fundamental and major interest resources for the topic developed in our research. Considering the centering of this theme in the coordinates of the thought and the theological work of Saint Basil the Great, I used as primary sources, his entire work, known and published until now. Also, in this chapter I considered the use of the Bible and Patristic literature. A special interest is given to the Church Fathers of the fourth century. We also used a wide range of specialist papers, studies and articles relevant to our research area.

Considering the works identified as well as the themes approached and developed up to now both in Romanian theology and in the international or inter-confessional theological plane, we could find that there is no research work or published in volume that follows the development of the theme that stands at the basis of our research, or aiming at a similar direction of approach. Therefore, we consider it more than necessary to develop a work of a theological and scientific nature that has at its center the Pneumatology of Saint Basil the Great and that aims to fit it into the Trinitarian and Ecclesial-doxological context identified in his works and theological thinking. Such an approach comes as a natural continuity to the contributions brought up to now, a step further in the direction of

probing the theological thinking of Saint Basil the Great and why not, the opening of new directions of interest for the next generations of Romanian theologians.

An additional factor that motivates and encourages us in the development of this theme, also takes into account the fact that in the neo-Protestant theological plan in Romania we have not identified up to this point any work that concerns the theological thinking of Saint Basil the Great or the Pneumatological chapter developed by him.

The choice of such a subject and its transformation into a scientific project is both a first in Romanian theology and a signal regarding openness to patristic teaching on the one hand and interest in a constructive dialogue, at an inter-Christian theological level, on the other.

BIBLIOGRAPHY

A. BIBLICAL SOURCES:

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1975.

B. PATRISTIC SOURCES:

1. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Asceticele, Regula Mare 2*, în *Scrieri* partea a II-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 18, Traducere, Introducere, Note și Indici de Prof. Iorgu D. Ivan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
2. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Constituțiile Ascetice*, în *Scrieri*, partea a II-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, Traducere, Introducere, Note și Indici de prof. Iorgu D. Ivan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989.
3. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Despre Duhul Sfânt*, în *Scrieri* partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
4. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 105 – Unor diaconițe, fiucele comitelui Terențiu*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
5. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 114 – Către Chiriac din Tars și către credincioșii săi*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12,

Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

6. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 125 – Copia mărturisirii de credință*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
7. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 159 – Către Eupaterios și către fiica lui*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
8. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 161 – Lui Amfiloniu, cu ocazia hirotonirii ca episcop*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
9. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 189 – Către marele medic Eustathe*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

10. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 2 – Către prietenul Grigorie*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
11. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 210 – Către frunțașii orașului Neocezareea*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
12. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 214 – Către comitele Terențiu*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
13. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 231 – Către Amfilohie, episcopul de Iconium, Scrisă în anul 375*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
14. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 234 – La o altă întrebare a lui Amfilohiu*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

15. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 236 – Către Amfilohie, episcopul de Iconium*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
16. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 260 – Către episcopul Optim*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
17. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 296 – Către o văduvă*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
18. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 38 – Către fratele Grigorie, despre deosebirea dintre fînță și ipostas*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
19. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 42 – Către Hilon, ucenicul său*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

20. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 52 – Unor călugărițe*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
21. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 8 – Către locuitorii din Cezareea, pentru a-și justifica retragerea*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
22. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 90 – Către Prea Sfinții frați și părinți ai Apusului*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
23. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistola 97 – Către sfatul orașului Tiana*, în *Scrieri*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. Prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. Prof. dr. Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
24. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Împotriva lui Eunomie*, Traducere, prefață și note de Ieromonah Lavrentie Carp, Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2007.
25. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilia la Hexaemeron, Omilia a II-a – Despre "Pământul era nevăzut și netocmit"*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D.

Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.

26. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia a III-a – Despre tărie*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
27. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia a IV-a – Despre adunarea apelor*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
28. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia a IX-a – Despre cele de pe uscat*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
29. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia a V-a – Despre odrăslirea pământului*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
30. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia a VIII-a – Despre cele zburătoare și despre cele din apă*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.

31. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron, Omilia I – "La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul"*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
32. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
33. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi, Omilie la Psalmul 45*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
34. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi, Omilie la Psalmul 48*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
35. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii și cuvântări, Omilia a XV-a – Despre credință*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
36. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii și Cuvântări, Omilia a XXII-a – Către tineri – Cum pot întrebuința cu folos literatura scriitorilor eleni*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura

Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.

37. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii și cuvântări, Omilia a XXIII-a – La Sfântul Mucenic Mamant*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 17, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
38. DIDIM DIN ALEXANDRIA, *Despre Duhul Sfânt*, Studiu introductiv, traducere și note de pr. Vasile Răducă, editura Sophia, București, 2001.
39. ORIGEN, *Despre Principii*, în *Scrieri alese*, partea a III-a, Studiu introductiv, Traducere și Note de Pr. Prof. Teodor Bodoage, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, nr. 8, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
40. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIAN, *Cuvântarea a XXI-a – În cinstea marelui Atanasie episcopul Alexandriei*, traducere de Ștefan Bezdechi, în volumul *Bucăți alese din opera Sfântului Atanasie cel Mare, patriarhul Alexandriei*, Institutul de arte grafice "Ardealul", Cluj, 1925.
41. SFÂNTUL AMBROZIE, *Despre Duhul Sfânt*, Traducere, Studiu introductiv și Note de pr. dr. Vasile Răducă, editura Anastasia, București, 1997.
42. SFÂNTUL AMBROZIE, *Despre Sfintele Taine*, în *Scrieri*, partea a II-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 53, traducere și note de prof. David Popescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
43. SFÂNTUL ATANASIE CEL MARE, *Epistola a doua către același episcop Serapion, împotriva celor care declară pe Fiul creatură*, în *Scrieri*, partea a II-a, Colecția *Părinți și*

Scriitori Bisericești, vol. 16, traducere din grecește, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

44. SFÂNTUL ATANASIE CEL MARE, *Epistola întâi către Serapion, Episcopul de Thmuis, împotriva celor care hulesc și spun că Duhul Sfânt este creatură*, în *Scrieri*, partea a II-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 16, traducere din grecește, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
45. SFÂNTUL ATANASIE CEL MARE, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 15, traducere din grecește, introducere și note de pr. prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
46. SFÂNTUL CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, Traducere din limba greacă și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003.
47. SFÂNTUL CIPRIAN AL CARTAGINEI, *Despre unitatea Bisericii universale*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2012.
48. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, *Cuvântarea a doua despre Dumnezeu*, în *Cuvântări Teologice*, traducere din limba greacă de pr. Gh. Tilea și Nicolae Barbu, Editura Harald, București, 2008.
49. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, *Taina M-a uns*, Traducere de Gheorghe Tilea, Editura Herald, București, 2008.

50. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, *Cele cinci Cuvântări despre Dumnezeu*, traducere din greacă de pr. Gh. Tilea și Nicolae I. Barbu, editura Harald, București, 2008.
51. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, *Cele cinci Cuvântări Teologice ale Celui între Sfinți Părintelui nostru Grigorie de Nazianz*, Traducere din limba greacă, introducere și note de preot dr. academician Dumitru Stăniloae, Colecția dogmatică Părinții Capadocieni, editura Anastasia, 1993.
52. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Despre fericiri*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 29, traducere de pr. prof. Dumitru. Stăniloae și pr. Ioan Buga, note pr. prof. Dumitru Stăniloae, indice pr. Ioan Buga, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
53. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Despre rugăciunea Domnească*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 29, traducere de pr. prof. Dumitru. Stăniloae și pr. Ioan Buga, note pr. prof. Dumitru Stăniloae, indice pr. Ioan Buga, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
54. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Despre Sfântul Duh, Împotriva pnevmatomahilor macedoneni*, traducere din limba greacă de Ana-Maria Barbu, în *Revista Studii Teologice*, anul XLV, nr. 5 – 6, 1993.
55. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Despre viața lui Moise*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 29, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
56. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Dialogul despre suflet și înviere sau Macrinia*, în *Scrieri*, partea II, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 30, traducere și note de pr. prof.

- Teodor Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
57. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Opt omilii la fericiri*, Colecția Comorile Pustiei, vol. 31, Editura Anastasia, București, 1999.
58. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Tâlcuire la Cântarea Cântărilor*, în *Scrieri*, partea I, traducere, introducere și note Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
59. SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, traducere de Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.
60. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Bogățiile oratorice*, Editura Pelerinului român, Oradea, 2003.
61. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Omilia 50, Editura pelerinului român, Oradea, 2005.
62. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Facere*, în *Scrieri* partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 21, Traducere, Introducere, Note și Indici de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
63. SOCRATE SCOLASTICUL, *Istoria Bisericească II*, traducere de Iosif Gheorghian, Editura Astra Museum - Ecclesiast, Sibiu, 2016.
64. TEOFIL AL ANTIOHIEI, *Trei cărți către Autolic*, în *Apologeți de limba greacă*, traducere, introducere, note și indice de Pr. prof. T. Bodoage, Pr. prof. Olimp Căciulă, Pr. Prof. D. Fecioru, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, nr. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.

65. FILOSTORGIU, *Istoria bisericească III*, traducere de Florin Garofeanu, Studiu introductiv, tabel cronologic și note explicative de Dragos Mirsanu, Editie îngrijita de Adrian Muraru, Editura Polirom, București, 2012.
66. TERTULIAN, *Adversus Praxean*, în *Tratate dogmatice și apologetice*, ediție bilingvă, studiu introductiv, traducere și note de Dionisie Pîrvuloiu, Editura Polirom, Iași, 2007.
67. TERTULIAN, *Apologeticum*, în *Apologeți de limbă latină*, traducere de prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și prof. David Popescu, introducere, note și indici de prof. Nicolae Chițescu, colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, nr. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
68. ORIGEN, *Despre Principii*, în *Scrieri alese*, partea a III-a, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol.8, Studiu introductiv, traducere, note de pr. Prof. T. Bodoage, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
69. SENECA, *Epistole către Lucilius*, vol. I, traducere din limba latină, studiu introductiv, note și indice de Ioana Costa, Editura Polirom, Iași, 2007.
70. SENECA, *Epistole către Lucilius*, vol. II, traducere din limba latină, studiu introductiv, note, appendix și indice de Ioana Costa, Editura Polirom, Iași, 2008.

C. SPECIALTY WORKS IN VOLUME:

1. ADĂMUȚ, I. Anton, *Literatură și filozofie creștină secolele I-VIII*, vol. 1, Editura Fides, Iași, 1997.
2. AFANASIEV, Nikolai, *Biserica Duhului Sfânt*, Volumul 1, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2008.

3. ANANIA, Bartolomeu, *Cartea deschisă a Împărăției*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2007.
4. ANATOLIOS, Khaled, *The Early Fathers*, Routledge, New York, 2004.
5. ANATOLIOS, Khaled, *Athanasius: The Coherence of his Thought*, Routledge Press, London, 1998.
6. ARMSTRONG, A.H., *The Cambridge History of later Greek and early Medieval Philosophy*, Cambridge University Press, Cambridge, 1967.
7. AUBENQUE, Pierre, *Problema ființei la Aristotel*, traducere de Daniela Gheorghe, prefață și control științific de Ioan-Lucian Muntean, Editura Teora, București. 1998.
8. AUDI, Robert, *The Cambridge Dictionary of Philosophy*, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom, 1999.
9. BAKER, J.F. Bethune, *An Introduction to the Early History of Christian Doctrine*, History and criticism Publisher, London, 1903.
10. BASARAB, Mircea, *Interpretarea Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2005.
11. BĂJĂU, Constantin, *Sfinții Părinți – Teologii Bisericii*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
12. BĂJĂU, Ioan, *Sfinții Trei Ierarhi, apărătorii Ortodoxiei*, în *Analele Universității din Craiova*, Editura Universitaria, Craiova, 1997.
13. BEHR, John, *Formarea teologiei creștine*, vol. I – *Drumul spre Niceea*, traducere de G. Neamțu, Editura Sophia, București, 2004.

14. BERNARDI, Jean, *Grigorie din Nazianz. Teologul și epoca sa*, Editura Deisis, Sibiu, 2002.
15. BOBRINSKOI, Boris, *Împărtășirea Duhului Sfânt*, traducere de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
16. BOBRINSKOI, Boris, *Taina Preașfintei Treimi*, traducere din limba franceză de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
17. BUCHIU, Ștefan, *Întrupare și unitate*, Editura Libra, București, 1997.
18. BRADSHAW, F. Paul, *The New Westminster Dictionary of Liturgy & Worship*, Westminster John Knox Press, Louisville, 2002.
19. BRADSHAW, F. Paul, JOHNSON, E. Maxwell, PHILLIPS, L. Eduard, *The Apostolic Tradition: A Comentary*, Augsburg Fortress Press, Minneapolis, 2002.
20. BRECK, John, *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică*, traducere de PS Irineu Pop, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
21. BRETE, Vasile, *Pnevmatologia Sfântului Vasile cel Mare – teză de doctorat*, Coordonator științific: arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu, Facultatea de Teologie "Andrei Șaguna", Sibiu, 2007.
22. BUTA, Nicolae Marcel, *Aportul marilor Părinți ai secolului al IV-lea la elaborarea teologiei Sfântului Duh*, teză de doctorat, Coordonator științific: arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu, Facultatea de Teologie "Andrei Șaguna", Sibiu, 2007.

23. CAIRNS, Earle E., *Creștinismul de-a lungul secolelor*, Societatea Misionară Română, Illinois, 1991.
24. CALOIANU, Dănuț, *Învățătura Sfântului Vasile cel Mare despre Sfântul Duh în cadrul Sinodului al II-lea Ecumenic. Contribuția Sfântului Vasile cel Mare la definirea dogmei Sfintei Treimi* – Teză de doctorat, Coordonator științific: pr. prof. dr. Ștefan Sandu, Universitatea din București, Facultatea de Teologie Ortodoxă "Justinian Patriarhul", București, 2010.
25. CARLTON, Clark, *Credința. Să înțelegem catehismul ortodox*, traducere de pr. Vasile Bârză și Dragoș Dâscă, Editura Ecclesiast, Sibiu, 2010.
26. CARP, Lavrentie, *Studiu Introductiv*, în SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Împotriva lui Eunomie*, Traducere, prefață și note de Ieromonah Lavrentie Carp, Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2007.
27. CARROLL, Warren H., *The Building of Christendom*, Christendom College Press, Virginia, 1987.
28. CÂNDEA, Ioan Ciprian, *Pneumatologia în concepția sfinților Părinți Capadocieni* – teză de doctorat, Coordonator științific: arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu, Facultatea de Teologie "Andrei Șaguna", Sibiu, 2008.
29. COMAN, Ioan G., *Patrologie – Manual pentru uzul studenților Institutelor teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1956.
30. COMȘA, Petre, *Cunoașterea lui Dumnezeu la Sfântul Vasile cel Mare*, Editura ASA, București, 2003.

31. CONGAR, Yves, *I Believe in the Holy Spirit – The River of the Water of Life Flows in the East and in the West*, Seabury Press, New York, 1983.
32. CRICOVEAN, Mircea Florin, *Ideii dogmatice în epistolele Sfântului Vasile cel Mare*, Editura Emia, 2015.
33. DALEY, Brian E., *Gregory of Nazianzus*, Routledge Taylor & Francis Group, London, 2006.
34. EVDOKIMOV, Paul, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, traducere de Teodor Baconsky, Editura Anastasia, București, 1993.
35. EVDOKHIMOV, Paul, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, traducere, prefață și note de pr. dr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1995.
36. EVDOKIMOV, Paul, *Cunoașterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană*, traducerea, prefața și notele de pr. lect. univ. dr. Vasile Răducă, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1995.
37. FARRELLY, John, *The Trinity: Rediscovering the Central Christianity Mystery*, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham – Maryland, 2007.
38. FECIORU, D., în TEOFIL AL ANTIOHIEI, *Trei cărți către Autolic, Introducere*, în *Apologeți de limba greacă*, traducere, introducere, note și indice de Pr. prof. T. Bodoage, Pr. prof. Olimp Căciulă, Pr. Prof. D. Fecioru, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, nr. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
39. FEDWICK, Paul Jonathan, *The Church and the Charisma of Leadership in Basil of Caesarea*, Wipf and Stock Publisher, Oregon, 1979.

40. FERGUSON, Everett, *Church History I: From Christ to Pre-Reformation: The Rise and Growth of the Church in its Cultural, Intellectual and Political Context*, Grand Rapids, Zondervan, 2005.
41. FITZGERALD, Brian Ephrem, *Adult Patristic Study – St. Basil the Great "On the Holy Spirit"*, St. Philip's Antiochian Orthodox Church, Souderton, 2003.
42. FLOROVSKY, Georges, *Biblie, Biserică, Tradiție: Un punct de vedere ortodox estic*, Notable & Academic Books, 2015.
43. FOLEY, Leonard, *Saint Cyril of Jerusalem in Saint of the Day*, revised by Pat McCloskey, Franciscan Media Publisher, 2019.
44. GALLWITZ, Andrew Radde, *Basil of Caesarea: A Guide to His Life and Doctrine*, Wipf and Stock Publisher, Oregon, 2012.
45. GALLWITZ, Andrew Radde, *Gregory of Nyssa's Doctrinal Works: A Literary Study*, Oxford University Press, 2018.
46. GUNTON, Colin E., *The Promise of Trinitarian Theology*, T & T Clark Publisher, Edinburg, 1991.
47. HABETS, Myk, *The Anointed Son: A Trinitarian Spirit Christology*, Pickwick Publications, 2010.
48. HAYKIN, Michael A.G., *The Spirit of God: The Exegesis of 1 and 2 Corinthians in the Pneumatomachian Controversy of the Fourth Century*, Brill Publisher, Leiden, 1994.
49. HANGANU, Marius D., *Relația dintre teologie și cultură în gândirea preotului profesor Dumitru Popescu – Lucrare de disertație*, Coordonator științific: pr. prof. univ. dr. Cristinel Ioja, Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad, Facultatea de Teologie Ortodoxă "Ilarion Felea", Arad, 2016.

50. HANRAHAN, James, *Saint Basil the Great: A Life with Excerpts from His Works*, The Basilian Press, Toronto, 1979.
51. HANSON, Richard P.C., *The search for the christian doctrine of God: The Arian Controversy 318-381*, T & T Clark Publisher, New York, 2005.
52. HART, David Bentley, *Frumusețea infinitului. Estetica adevărului creștin*, traducere de Vlad (Nectarie) Dărăban, Editura Polirom, Iași, 2013.
53. HILDEBRAND, Stephen M, *Basil of Caesarea (Foundation of Theological Exegesis and Christian Spirituality)* , Baker Academic – a division of Baker Publishing Group, Grand Rapids, 2014.
54. HILDEBRAND, Stephen M., *The Trinitarian Theology of Basil of Caesarea – A Sinthesis of Greek Thought and Biblical Truth*, The Catholic University of America Press, 2009.
55. HILDEBRAND, *Basil of Caesarea (The Early Church Fathers)*, Routledge Publisher, 2018.
56. ICĂ, Ioan I. jr., *Canonul Ortodoxiei, vol. I – Canonul apostolic al primelor veacuri*, Editura Deisis, Sibiu, 2008.
57. IOAN DIN KRONȘTADT, *Liturghia – cerul pe pământ*, Editura Deisis, Sibiu, 2002.
58. JUNGSMANN, A. Josef, *Early Liturgy*, University of Notre Dame Press, 1959.
59. JURCAN, Ioan-Emil, *Duhul Sfânt și provocările contemporane ale lumii*, Ed. Arhiepiscopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 1999.
60. KANNENGIESSER, Charles, *The spiritual message of the Great Fathers, în Christian Spirituality. Origins to the*

- twelfth century*, editet by Bernard McGinn and John Meyendorff, SCM Press LTD, 1987.
61. KANNENGIESSER, Charles, *Athanase d'Alexandrie. Eveque et Ecrivain: Une lecture des traites contra les Ariens*, Beauschesne, Paris, 1983.
  62. KELLY, John N. D., *Early Christian Doctrines, four edition*, Adam & Charles Black, London, 1968.
  63. LATOURETTE, Kenneth Scott, *A History of Expansion of Christianity*, vol. 1, Zondervan, Grand Rapids, 1976.
  64. LOSKY, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, traducere de Lidia și Remus Rus, Editura Sofia, București, 2006.
  65. LOSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, traducere, studiu introductiv și note pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1997.
  66. LOSSKY, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 1998.
  67. LOUTH, Andrew, *Introducere în teologia ortodoxă*, traducere de Dragoș Mîrșanu, Editura Doxologia, Iași, 2014.
  68. LOUTH, Andrew, *Originile tradiției mistice creștine. De la Platon la Dionisie Areopagitul*, traducere de Elisabeta Voichița Sita, Editura Deisis, Sibiu, 2002.
  69. LOUTH, Andrew, *Palestine in The Cambridge History of Early Christian Literature*, edited by Frances Young, Lewis Ayres and Andrew Louth, Cambridge University Press, 2010.
  70. LUDLOW, Morwenna, *Gregory of Nyssa, Ancient and (Post)modern*, Oxford University Press, 2007.

71. LYMAN, J. Rebecca, *Christology and Cosmology: Models of Divine Activity in Origen, Eusebius, and Athanasius*, Clarendon Press, Oxford, 1993.
72. MADA, Teofan, *Patrologie și Literatură Patristică*, Curs Universitar, anul II.
73. MADA, Teofan, *Sfântul Vasile cel Mare, dascălul Bisericii – Biserica și harisma păstorului*, Ediția a II-a revizuită, Editura Pro Universitaria, București, 2013.
74. MARMODORO, Anna, McLYNN, B. Neil, *Explorind Gregory Nyssa: Philosophical, Theological, and Historical Studies*, Oxford University Press, 2018.
75. MARROU, H. I., *Biserica în antichitatea târzie (303 – 604)*, traducere de Roxana Mareș, editura Teora, București, 1999.
76. MARTZELOS, Georgion, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, traducere de Cristian-Emil Chivu, Editura Bizantină, București, 2000.
77. McGRATH, Alister, E., *Historical Theology – An Introduction to the History of Christian Thought*, Blackwell Publishing, Blackwell Publishing, Great Britain, 1998.
78. McGUCKIN, John Anthony, *The Westminster Handbook to Patristic Theology – Didymus the Blind*, Westminster John Knox Press, Louisville, 2004.
79. MacMURRAY, Lohn, *The Conditions of Freedom*, Faber & Faber publisher, London, 1950.
80. MEYENDORF, John, *Teologia bizantină*, traducere de A. Stan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.

81. MEIJERING, Eginhard Peter, *Orthodoxy and Platonism in Athanasius. Synthesis or Antithesis?*, Brill Publisher, Leiden, 1975.
82. MEREDITH, Anthony, *Gregory of Nyssa, The Early Church Fathers*, Routledge Press, London, 1999.
83. MORESCHINI, Claudio, *Istoria filosofiei patristice*, traducere de Alexandra Cheșcu, Mihai-Silviu Chirilă și Doina Cernica, Editura Polirom, Iași, 2009.
84. MORESCHINI, Claudio, NORELLI, Enrico, *Istoria literaturii vechi grecești și latine*, vol. 2 - *De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu*, Traducere de Elena Caraboi, Doina Cernica, Emanuela Stoleriu și Dana Zamosteanu, Editura Polirom, Iași, 2013.
85. NACU, Pompiliu, *Ereziile primelor opt veacuri creștine și dăinuirea lor la începutul mileniului trei*, Editura Partener, Galați, 2010.
86. NICULCEA, Adrian, *Sfânta Treime în Ființa și Viața Bisericii*, Editura Arhetip, București, 2001.
87. NOBLE, T.A., *The deity of Holy Spirit according to Gregory of Nazianzus – Teză de doctorat*, University of Edinburg, 1989.
88. O'COLLINS Gerald, *The Tripersonal God: Understanding and Interpreting the Trinity*, Paulist Press, New York, 1999.
89. O'GRADY, Colm, *The Church in the Theology of Karl Barth*, Geoffrey Chapman, London, 1970.
90. ONU, Constantin, *Liturghia Sfântului Vasile cel Mare pe înțelesul tuturor*, Editura Universității "Lucian Blaga", Sibiu, 2005.

91. PAPAPOPOULOS, Stylianos, *Vulturul rănit. Viața Sfântului Grigorie Teologul*, traducere de pr. dr. Constantin Coman și diac. Cornel Coman, Editura Bizantină, București, 2002.
92. PELIKAN, Jaroslav, HOTCHKISS, Valerie, *Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition*, volumul I, Yale University Press, New Haven and London, 2003.
93. PERRONE, Lorenzo, *The New Homilies on the Psalms: A Critical Edition of Codex Monacensis Graecus 314*, Walter de Gruyter Press, Berlin, 2015.
94. POHIER, Jacques, *God – In fragments*, SCM Publisher, London, 1985.
95. POPESCU, Dumitru, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa*, Editura Teologie pentru azi, București, 2015.
96. POPESCU, Dumitru, *Teologie și Cultură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
97. POPESCU, Dumitru, *Teologie și viață – Relevanța teologiei ortodoxe în lumea contemporană*, Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2009.
98. QUASTEN, Johansen, *Patrology, vol. III - The golden age of Greek patristic literature, from the Council of Nicaea to the Council of Chalcedon*, Christian Classics, Inc., Westminster, Maryland, 1986.
99. *Revelații ale unității la Sfinții Părinți Capadocieni*, coordonatori: Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gârdan, Dacian But-Căpușan, Presa Universitară Clujeană, 2013.
100. RAINEY, David Lloyd, *The Argument for the Deity of the Holy Spirit According to St. Basil the Great, Bishop of Caesarea*, National Library of Canada, Vancouver, 1992.

101. REZUȘ, Petru Al., *Despre Duhul Sfânt. Sinteză pnevmatologică*, Tipografia Arhidieceziană, Sibiu, 1941.
102. ROUSSEAU, Philip, *Basil of Caesarea*, University of California Press, Berkeley, 1994.
103. ROVENȚA, Haralamb, *Interpretarea Scripturii după Origen*, Tipografia Cozia a Sf. Episcopii a Râmnicului Nouului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1929.
104. RUS, Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creștină din primul mileniu*, Editura Lidia, București, 2003.
105. SCHEMANN, Alexander, *Introducere în teologia liturgică*, Editura Sofia, București, 2009.
106. SCHEMANN, Alexander, *Liturgical Theology of Liturgy, and Liturgical Reform*, St. Vladimir's Theological Quarterly, 1969.
107. SEMEN, Petre, *Hermeneutică și Exegeză la Sfinții Capadocieni*, în Volumul colectiv *Părinții Capadocieni*, Coordonatori Petre Semen și Liviu Petcu, Editura Fundației Academice "AXIS", Iași, 2009.
108. SENECA, *Epistole către Lucilius*, vol. II, traducere din limba latină, studiu introductiv, note, appendix și indice de Ioana Costa, Editura Polirom, Iași, 2008.
109. SESBOUE, B., J. WOLINSKI, *Histoire des dogmes*, vol. I: *Le Dieu du salut*, Editions Desclee, Paris, 1994.
110. *Sfânta Liturghie*, în *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

111. SOCRATE SCOLASTICUL, *Istoria Bisericească II*, traducere de Iosif Gheorghian, Editura Astra Museum - Ecclesiast, Sibiu, 2016.
112. SMITH, Richard Travers, *St. Basil the Great*, Society for Promoting Christian Knowledge, New York, 1879.
113. STĂNILOAE, Dumitru, în *Introducere la Scrieri ale Sfântului Grigorie de Nyssa*, în *Scrieri*, partea I, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol 29, traducere de pr. prof. Dumitru Stăniloae și pr. Ioan Buga, note pr. prof. Dumitru Stăniloae, indice pr. Ioan Buga, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
114. STĂNILOAE, Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
115. STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
116. STĂNILOAE, Dumitru, în *Sfântul Atanasie cel Mare*, *Scrieri*, partea a II-a, *Introducere*, Colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 16, traducere din grecește, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
117. STĂNILOAE, Dumitru, *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
118. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Volumul 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Ediția a doua, București, 1996.

119. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Volumul 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
120. STĂNILOAE, Dumitru, *Timp și veșnicie*, SLG Press Convent of the Incarnation, Oxford, 1971.
121. STEAD, Christopher, *Philosophy in Christian Antiquity*, Cambridge University Press, Cambridge, 1995.
122. STOIAN, Sandu Gh., *Opt omilii la fericiri ale celui între Sfinți Părintelui nostru Grigorie de Nyssa*, Colecția Comorile Pustiei, editura Anastasia, București, 1999.
123. STREZA, Ciprian, *Anaforaua euharistică a Sfântului Vasile cel Mare. Istorie – text – analiză comparată – comentariu teologic*, Editura Andreiana, Sibiu, 2013.
124. SWETE, Henry Barclai, *The Holy Spirit in the Church: A Study of Christian Teaching in the Age of the Fathers*, MacMillan Press, London, 1912.
125. TĂMAȘ, Dorin, *Activitatea și predica Sf. Vasile cel Mare*, Editura Universității de Nord, Baia Mare, 2010.
126. *Teologia Dogmatică și Simbolică pentru Institutetele Teologice*, Vol. I, Curs în colaborare, București, 1958.
127. TODORAN, Isidor și ZĂGREAN, Ioan, *Teologia Dogmatică - Manual pentru Seminariile teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.
128. TOFAN, Sergiu, *Origen, sau Paradigma raportului dialogal dintre filosofie și teologie*, Editura Evrica, Brăila, 1996.

129. TOMA, Ștefan Lucian, *Învățătura despre mântuirea Sfântul Atanasie cel Mare și Anselm de Canterbury*, Editura Andreiana, Sibiu, 2011.
130. TORRANCE, Thomas, *The Doctrine of the Holy Trinity in Gregory of Nazianzen and John Calvin*, în *Trinitarian Perspectives*, T & T Clark Ltd., Edinburg, 1999.
131. TURNER, C.H., *History and Use of Creeds and Anathemas in the Early Centuries of the Church*, Second Edition, Society for promoting knowledge, London, 1910.
132. TURNER, H. E. V., *The Pattern of Christian Truth*, SPCK Press, London, 1954.
133. O'COLLINS, Gerald, *Tripersonal God, The: Understanding and Interpreting the Trinity*, Paulist Press, New York, 2014.
134. VOICU, Constantin, *Patrologie*, vol. II, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009.
135. VOLF, Miroslav, *After Our Likeness, The Church As The Image Of The Trinity*, Grand Rapids, USA, 1998.
136. ZIZIOULAS, Ioannis, *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church*, Crestwood, NY: St Vladimir's Seminary Press, 1997.
137. ZIZIOULAS, Ioannis, *Communion and Otherness: Further Studies in Personhood and the Church*, St. Vladimir's Press, New York, 1985.
138. ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa eclesială*, Editura Bizantină, București, 2007.
139. ZIZIOULAS, Ioannis, *Lectures in Christian Dogmatics*, T&T Clark, London, 2008.

140. WALLRAFF, Martin, *Iulius Africanus: Chronographiae; The Extant Fragments*, Walter de Gruyter Press, Berlin, 2007.
141. WEINANDY, Thomas G., *Athanasius: A Theological Introduction*, Ashgate Press, Aldershot, 2007.
142. WIDDICOMBE, Peter, *The Fatherhood of God from Origen to Athanasius*, Oxford University Press, Oxford, 2000.

D. STUDIES AND ARTICLES:

1. ABRUDAN, Dumitru, "Biblia în preocupările Sfinților Părinți", în Revista *Mitropolia Ardealului*, Anul XXXIV, nr. 6, 1989, pp. 26-32.
2. ALEXE, Ștefan, "Dumnezeirea Sfântului Duh la Sfântul Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 121-144.
3. BASARAB, Mircea, "Sfânta Scriptură și interpretarea ei în concepția Sfântului Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 2 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 255-274.
4. BENGA, Daniel, "Primul Crez Sinodal al Bisericii", în Ziarul *Lumina*, 2010, pp. 26-34.
5. BERGMANN, Sigurd, "În Duhul, prin Fiul, către Tatăl... Patru aprecieri asupra spațiului dinamismului treimic într-o creație care așteaptă cu dor mântuirea", în Volumul *Dumnezeu-Tatăl și viața Preasfintei Treimi*, Editura Trinitas, București, 2010, pp. 67-84.

6. BOBRINSKOY, Boris, "Duhul Sfânt, spațiu de conflict sau de reconciliere?", în Revista *Teologia*, nr. 4, Arad, 2000, pp. 155-169.
7. BREDĂ, Nicu Ioan, "Sfânta Scriptură în opera Sfinților Trei Ierarhi", în Revista *Teologia*, anul IX, nr. 3, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2005, pp. 83-92.
8. BRIA, Ioan, "Prezența și lucrarea Sfântului Duh în Biserică", în Revista *Ortodoxia*, nr. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978, pp. 488-496.
9. BUCHIU, Ștefan, "Hristocentrismul crezului ortodox și semnificația sa pentru teologia dogmatică de astăzi", în *The Niceno-Constantinopolitan Creed – Expression of the One and Undivided Church Faith*, Coordonatori: Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Caius Cuțaru, Filip Albu, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2011, pp. 70-86.
10. CARAZA, Ioan, "Revelația Dumnezeiască în Hexaameronul Sfântului Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana I – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 210-232.
11. CHIFĂR, Nicolae, "Contribuția Sfântului Vasile cel Mare la combaterea pnevmatomahismului eunomian", în *Studia Basiliana*, Vol. III, Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani. Actele Simpozionului Comisiei Române de Istorie Ecclesiastică, București – Cernica, 2-3 octombrie 2008, pp. 251-263.
12. CHIFĂR, Nicolae, "Contribuția Sfinților Vasile cel Mare și Grigorie de Nazians la combaterea pnevmatomahismului", în *Revista Teologică*, nr. 4, 2009, pp. 96-110.
13. CHIRILĂ, Ioan, "Herminia Vasiliană, o paradigmă exegetică vie", Revista *Studia Theologia Orthodoxa*, nr.

LIV/2, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca, 2009, pp. 3-12.

14. CHIRILĂ, Ioan, "Repere pentru o lectură duhovnicească a Sfintei Scripturi în viziunea exegetică a Sfântului Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 3 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 132-140.
15. CHIRVASIE, Ioan, "Învățătura despre Sfântul Duh la Sfântul Vasile cel Mare", în Revista *Studii Teologice*, nr. 7-8, 1958, pp. 475-484.
16. COMAN, Ioan G., "Elementele demonstrației în "Despre Duhul Sfânt" al Sfântului Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 411-442.
17. CORNIȚESCU, Constantin, "Învățătura Sfântului Vasile cel Mare despre Sfântul Duh", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 113-120.
18. CORNIȚESCU, Constantin, "Sfântul Vasile cel Mare, interpret al Sfintei Scripturi", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 233-246.
19. CORNEANU, Nicolae, "Sfântul Grigorie de Nazianz, autor dramatic", în *Studii Patristice – Aspecte din vechea literatură creștină*, Timișoara, 1984, pp. 162-180.
20. COSTACHE, Doru, "Experiența Duhului Sfânt în viziunea Sfinților Vasile cel Mare și Grigorie Palama", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 145-161.

21. DAMIAN, Theodor, "Câteva aspecte ale teologiei despre puterea lui Dumnezeu la Sfântul Grigorie de Nyssa", în *Omagiul profesorului Nicolae Dura la 60 de ani*, editor și coordonator prof. dr. Teodosie Petrescu, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, 2006, pp. 91-107.
22. DAY, J., "The Catechetical Lectures of Cyril of Jerusalem: A Source for the Baptismal Liturgy of Mid-Fourth Century Jerusalem" in *Ablution, Initiation, and Baptism: Late Antiquity, Early Judaism and Early Christianity*, Berlin, 2011, pp. 1179-1204.
23. DUMITRAȘCU, Nicu, "Atanasie și Sinodul de la Tyr", în *Revista Orizonturi Teologice*, nr. 1, Oradea, 2001, pp. 64-75.
24. FERARU, Remus Mihai, "Ființă și Substanță, Ipostas și Persoană: considerații cu privire la elaborarea și cristalizarea terminologiei trinitare în secolele II-IV", în *Revista Teologia*, nr. 3, Sibiu, 2015, pp. 5-18.
25. FLOREA, Ștefan, "Taina Sfântului Botez – început nou al vieții prin unirea cu Hristos", în *Icoana credinței. Revista internațională de cercetare științifică interdisciplinară*, Nr. 2, An. 2, 2015, pp. 5-11.
26. HANSON, R,P,C, "Basil's Doctrine of Tradition in Relation to the Holy Spirit", in *Village Christianae*, 1968, pp. 241-255.
27. HAYKIN, Michael A. G., "The Lord, The Life-Giver: Confessing the Holy Spirit in the fourth century", in *Journal of the evangelical theological society*, 2019, pp. 65-80.
28. HIMCINSCHI, Mihai, "Câteva considerații pe marginea ontologiei trinitare capadociene", în *Revista Teologică*, nr. 3, Arad, 2012, pp. 238-256.
29. IANA, Constantin M., "Concepția Sfântului Chiril al Ierusalimului despre Sfânta Scriptură ca temelie al

- învățăturilor Bisericii în "Catehezele" sale", în Revista *Studii Teologice*, anul XIX, nr. 7-8, 1967, pp. 446-455.
30. IOJA, Cristinel, "Crezul Niceo-Constantinopolitan reflectat în teologia profesorului dr. Iosif Olariu, în *The Niceno-Constantinopolitan Creed – Expression of the One and Undivided Church Faith*, Coordonatori: Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Caius Cuțaru, Filip Albu, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2011, pp. 575-588.
  31. IOJA, Cristinel, "Triadologia Părinților capadocieni", în *Altarul Banatului*, nr. 10-12/2007, pp. 63-73.
  32. IOJA, Cristinel, "Taina Treimii și experiența ei în dimensiunea liturgică a Bisericii", în Volumul *Dumnezeu-Tatăl și viața Preasfintei Treimi*, Editura Trinitas, București, 2010, pp. 385-400.
  33. IOJA, Cristinel, "The Problem of the Reception of Church Dogmas in the Contemporary World", în *Dogma and Terminology in the Orthodox Tradition Today*, Editors: Ioan Tulcan, Peter Bouteneff, Michael Stavrou, Editura Astra Milenium, Sibiu, 2015, pp. 173-186.
  34. IRINEU Mitropolitul Olteniei, "Sfânta Treime, Taina deplinei comuniuni a Persoanelor distincte", în Volumul *Dumnezeu-Tatăl și viața Preasfintei Treimi*, Editura Trinitas, București, 2010, pp. 47-64.
  35. JAMES, John L. W., "An Examination of Homotimia in St. Basil The Great's On The Holy Spirit, and Contemporary Implications", în *Westminster Theological Journal*, no. 1, 2012, pp. 257-276.
  36. KARIATLIS, Philip, "St. Basil's contribution to the trinitarian doctrine: a synthesis of greek paideia and the Scriptural worldview", în *Phronema*, vol. XXV, St. Andrew's Greek Orthodox Theological College, Sydney, 2010, pp. 57-83.

37. MADA, Teofan, "Comuniunea Bisericii la Sfântul Vasile cel Mare (I), în *Altarul Banatului*, nr. 1-3, Timișoara, 2013, pp. 32-43.
38. MANSION, Suzanne, "La premiere doctrine de la substance: la substance selon Aristote", în *Philosophique de Louvain*, vol. 44, nr. 3, Editions de L'Institut Superieur de Philosophie, 1946, pp. 349-369.
39. MEYENDORFF, Paul, "Liturgy and Spirituality", în Volumul *Christian Spirituality: Origins to the Twelfth Century*, edited by Bernard McGinn and John Meyendorff in collaboration with Jean Leclercq, New York, 1985.
40. MOLDOVAN, Ilie, "Sensul duhovnicesc al înțelegerii Sfintei Scripturi în concepția teologică a Sfântului Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 2 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 275-296.
41. Nicolae MOȘOIU, "Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul – Duhul theognosiei și al sfințirii/îndumnezeirii omului", în *The Niceno-Constantinopolitan Creed – Expression of the One and Undivided Church Faith*, Coordonatori: Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Caius Cuțaru, Filip Albu, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2011, pp. 297-344.
42. MEGHEȘAN, Dumitru, "The Pnevumatic Dimension of the Holy Tradition in an Ecclesiogical Context", în Volumul *Traditional and dogma: what kind of dogmatic theology do we propose for nowadays?*, Coordonatori: Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Michel Stavrou, Peter Bouteneff, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2009, pp. 120-141.
43. MIHOC, Vasile, "Canonul și inspirația Sfintei Scripturi văzute din punct de vedere ortodox", în *Revista Ortodoxia*, nr. 1-2, 1997, pp. 23-33.

44. MOCEANU, Ovidiu, "Sfântul Vasile cel Mare, arătătorul celor cerești", în *Revista Transilvania*, nr. 12/2009, Universitatea Transilvania, Braşov, 2009, pp. 1-6.
45. MOISESCU, Iustin, "Folosul citirii Sfintei Scripturi după Sf. Ioan Hrisostom", în *Revista Teologică*, Anul 1943, Nr. 1-2, Academia Teologică Andreiană, Sibiu, 1943, pp. 111-118.
46. NISSIOTIS, Nikos, "Hristologia pnevmatică ca premisă a eclesiologiei", în *Glusul Bisericii*, nr. 3-2, 1969.
47. NIŞCOVEANU, Mircea, "Învăţătura Sfântului Ambrozie despre Sfântul Duh", în *Revista Studii Teologice*, anul XVI, nr. 7 – 8, 1964, pp. 458-469.
48. OSTACHE, Ionel, "Teologia cântării în opera Sfântului Vasile cel Mare", în *Teologie şi educaţie la Dunărea de Jos*, Fascicula VIII, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galaţi, 2009, pp. 34-46.
49. PAPADOPOULOS, Stylianos, "Mersul gândirii teologice a Sfântului Vasile cel Mare", traducere de pr. prof. T. Bodoage, în *Revista Mitropolia Aradului*, nr. 1-3, anul XXIV, 1979, pp. 15-32.
50. PAPADOPOULOS, Stylianos, "Sfântul Grigorie de Nazianz sau Teologul", traducere de Ilie Frânceanu, în *Glusul Bisericii*, nr. 1-2, 1982, pp. 111-124.
51. PARMENTIER, M., "St. Gregory of Nyssa's Doctrine of the Holy Spirit", în *Ekklesiastikos Pharos*, vol. 58, 1976, pp. 323-329.
52. PELIKAN, Jaroslav, "The Spiritual Sense of Scripture. The Exegetical Basis for St. Basil's Doctrine of the Holy Spirit", în *Basil of Caesarea: Christian, Humanist, Ascetic*, Ed. P.J.Fedwick, Pontifical Institute of Medieval Studies, Toronto, 1981, pp. 156-177.

53. POP, Rodica, "Despre chip și asemănare la Părinții Capadocieni", în Volumul colectiv *Părinții Capadocieni*, Coordonatori Petre Semen și Liviu Petcu, Editura Fundației Academice "AXIS", Iași, 2009, pp. 395-430.
54. POPESCU, Ion, "Persoana și lucrarea Sfântului Duh în Scrierea Sfântului Vasile cel Mare – De Spiritu Sancto", în Revista *Studii Teologice*, nr. 4, 1990, pp. 27-41.
55. POPESCU, Ion, "Prezența și lucrarea Duhului Sfânt în Biserică", în Revista *Teologia*, Anul XII, Nr. 4, Editura Universității "Aurel Vlaicu", Arad, pp. 62-73.
56. POPESCU, Leontin, "Învățătura despre providență la Sfântul Vasile cel Mare", în *Teologie și educație la Dunărea de Jos*, Fascicula VIII, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2009, pp. 67-82.
57. RĂMUREANU, Ioan, "Sinodul al II-lea ecumenic de la Constantinopol. 1600 de ani de la întrunirea lui", în Revista *Ortodoxia*, anul XXXIII, 1981, pp. 285-336.
58. RUSU, Dumitru, "Atitudinea Părinților Capadocieni și ai altor Sfinți Părinți față de exegeza Sfintei Scripturi folosită de Origen", în *Revista Arhiepiscopiei Craiovei*, nr. 5-8, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2012, pp. 191-208.
59. RUSU, Dumitru, "Metoda alegorică de interpretare a Sfintei Scripturi la Origen", în *Altarul Banatului*, Anul XXI, Serie Nouă, Nr. 7-9, 2010, pp. 26-35.
60. SANDU, Dan, "Dificultatea credinței sau despre dificultatea de a fi ecumenic într-o lume tradiționalistă sau tradiționalist într-o lume ecumenică", în *Analele științifice ale Universității Al. I. Cuza, Iași*, 2007, pp. 321-334.
61. STĂNILOAE, Dumitru, "Sfântul Duh în Revelație și în Biserică", în *Ortodoxia*, nr. 2, 1974, pp. 216 – 249.

62. STĂNILOAE, Dumitru, "Sfântul Duh și sobornicitatea Bisericii" în *Orthodoxia*, nr. 1, 1967, pp. 32-47.
63. STĂNILOAE, Dumitru, "Ființa și ipostasurile în Sfânta Treime, după Sfântul Vasile cel Mare", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 57-81.
64. STĂNILOAE, Dumitru, "Învățătura despre Sfânta Treime în Scrierea Sfântului Vasile - Împotriva lui Eunomie", în Volumul *Studia Basiliana 1 – Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 82-99.
65. STĂNILOAE, Dumitru, "Mișcarea ecumenică și unitatea creștină în stadiul actual", în *Orthodoxia*, anul XV, nr. 3-4, 1963.
66. STĂNILOAE, Dumitru, "Relațiile treimice și viața Bisericii" în *Orthodoxia*, nr. 4, 1964, pp. 503-525.
67. TULCAN, Ioan, "Catolicitatea Bisericii în înțelegerea Sinodului al II-lea Ecumenic și relevanța acestuia pentru aspirațiile spre unitate ale Bisericilor", în *The Niceno-Constantinopolitan Creed – Expression of the One and Undivided Church Faith*, Coordonatori: Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Caius Cuțaru, Filip Albu, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2011, pp. 564-574.
68. TULCAN, Ioan, "Trăsăturile fundamentale ale Dogmaticii Ortodoxe", în Revista *Teologia*, Anul XII, Nr. 4, Editura Universității "Aurel Vlaicu" Arad, 2008, pp. 10-26.
69. TURCESCU, Lucian, "Prosopon and hypostasis in Basil of Caesarea's Against Eunomius and the epistles", în *Vigiliae Christianae*, nr. 51, North-Holland Publishing Company, Amsterdam, 1997, pp. 374-395.

70. ULRICH, Jorg, "Nicaea and the West", în *Vigiliae Christianae*, nr. 51, North-Holland Publishing Company, Amsterdam, 1997, pp. 10-24.
71. VOICU, Constantin, "Probleme dogmatice în opera "Marele Cuvânt Catehetic" al Sfântului Grigorie de Nyssa", în *Revista Ortodoxia*, nr. 2, 1961, pp. 214-229.
72. ZISSIS, Theodoros, "Die Bedeutung der orthodoxen Pneumatologie" in *Oekumenisches Forum*, nr. 5, Graz, 1982, p. 11.
73. ZIZIOULAS, D. John, "The Doctrine of the Holy Trinity: The Significance of the Cappadocian Contribution", in *Trinitarian Theology Today: Essays on Divine Being and Acts*, edited by Christoph Schwoebel, T&T Clark, Edinburgh, 1995, pp. 44-60.